MONITOR

Na Rok Pański 1782.

Num: CI.

Dnia 14 Grudnia

Non eſt in rebus virrus, at rebus inhæret;
Res ſunt non voces, ſpes, amor atque fides.
Virtutem genti duo ſemper in orbe ſequuntur,
Hic bonus ille malus, gloria & invidia.

NAypewnieyſze dla wſzyſtkich ludzi poſiadanie cnoty, gdyż te poſiadaiący w pośrzod nay-większego niebeſpieczeńſtwa czy-

ſte

ſte maiąc ſerce obiecuie ſobie za to nadgrodę doczeſności, albo wieczności. Przeſtaie zaś na niey doſkonale, bo ta ieſt ſtała i gruntowna, zgadzaiąca ſię z naturą. Wyſtępek zaś ma pewny ſwoy okrąg, wedle ktorego wſzyſtko nieznośnym i burzliwym ſię ſtaie.

Ktorzy bynaymniey nie ſtaraią ſię o cnotę, chytrze powierzchownie ią pokazuią: iako cel, do ktorego wſzyſtkie ſwe działania kieruią, a dla tego wiele ponoſzą od znaiących cnotę. Kochaiących ſię zaś w cnocie, wſzyſcy mądrzy, ſzacuią i czcą, a ieżli o nich podeyrzenie maią, tak oświecaią promienie cnot oczy, nawet przeciw właſney woli ſkłonnościom

U maiącego cnoty człowieka, ſer-

ſerce ieſt raiem, w ktory wąż wniść nie potrafi.

Zegluiący niech za wodza maią Szypra, a biegiem życia ten niech rządzi, ktory obfituie w cnoty. Żacnego człowieka naymnieyſzy błąd, lub nieuwaga, zaćmia cały iego cnot okrąg, i tak ſię z tym utaić nie może, iak zaćmienie ſłoneczne, aby na wſzyſtkich nię wybuchnął oczy.

Kto ſię zupełnie w cnocie zatopił, ieſt naywiękſzy z dobrych, a z wielkich naylepſzy. Potrzeba W. M. Panu pracować i na wyſoką piąć ſię gorę, ieśli cnoty nabyć pragnieſz, ktorey ſtolica ieſt na wierzchołku.

Wielka to ieſt pobudka do oſią-

ſiągania cnoty, bo ieżli ią W. M. Pan oſiągnieſz twą będzie na wieki. Łatwo albowiem iść za cnotą, a dobrym bydź, lecz trudna rzecz ieſt iey doſtąpić; przyrodzenie bowiem nie daie cnoty, lecz iey wynalazkiem dowcipu nabyć można, a naywiękſza ieſt ſztuka ſtać ſię pobożnym i dobrym.

Coż potym wiedzieć rożnych przypadkow tak wiele, kiedy od dobrych ſtroniſz, złych pilnuieſz śmiele?

Co ieżeli kiedy myśli ſkołatane bywaią, i wątpiſz co czynić potrzeba, wyſtaw ſobie W. M. P. męża zacnego i pobożnego: i myśl że on ci zawſze przytomny ieſt, a wſzyſtkie rzeczy tak czyń, iakby

by on tuż był i widział, bo dla względu ktory mu W. M. Pan powinieneś, będzieſz ſię wſtydził pozwolić wyſtępkowi, albo co nie przyſtoynego działać, z boiaźni: aby on błędu iakiego w twych czynach nie znalazł. Gdyby Scypio lub Leliuſz przed W. M. Panem ſtanął, nieśmiałbyś zle działać. Czemuż więc tak ſię W.M. Pan nie poſtanowiſz, w czyiey przytomności zgrzeſzyć niemożeſz? W każdy wieczor wchodź W. M. Pan w ſiebie, i względay ktore lekkości dziś zwyciężyłeś, a zobaczyſz iż przez te roztrząſanie, wyſtępkow W. M. Panu ubędzie, a W. M. Pan przez to co raz lepſzym ſtanieſz ſię. Zawſze pamiętay na Hilona przyſłowie; nic nie nadto, bo w trzech

ſło-

ſłowach całey cnot treści wyuczył nas.

Spytany Rzymianin oto, czym innych przewyżſzaią? odpowiedział: choćby wſzyſtkie przykazy i prawidła zniesiono, zawſzebyśmy iednak ſprawiedliwi byli, i za tą tylko życia radą ślibyśmy; o! gdyby ci ludzie kochali cnotę i ſprawiedliwi bydź chcieli, nie potrzebaby było żadnych praw ni prawideł podług ktorych żyć maią. Ta ieſt naywiękſzym ſpołeczności ogniwem, ta zaſadą i fundamentem Religii. Ta na koniec trzyma pośrzednictwo między iednym i drugim człowiekiem.

Czyń to W. M. Pan aby ſzczerość była pałacem twey duſzy, a cnota iego ſprzętem; zdoſtoyno-

ści

ści i bogactw ogołocony bydź W. M. Pan możesz, choćbyś i niechciał, z cnoty zaś aż sam zezwolisz.

Ateńczykowie dla sławy Demetryuszowi Falareyczykowi 360. kolumn wystawili, bo ich Rzeczą-pospolitą przez 10. lat chwalebnie i mądrze rządził; lecz gdy widział iż te Kolumny z wdzięczności wystawione, nie długo z nienawiści zrzucone były, rzekł: Imieniowi memu poświęcone Kolumny zrzucili, lecz cnoty, dla ktorey Kolumny wystawili, bynaymniey we mnie nie naruszyli.

Niezamieniay nakoniec W. M. Pan cnoty nieśmiertelney koronę, za błyśnieiące złoto; gdyż niepe-

wna

wna rzecz ieſt złoto, lecz cnota ktorą dziedziczyſz, ieſt wieczne dobro i nigdy nie zwiędnieiące.

Nie ſą tu ani żadnę prawidła cnoty, ani iey doſtateczne opisanie, ale tylko iednoralnę pobudki, ktore nas do cnoty zachęcać powinni, i przykłady, ktore do iey ſzacunku doſkonale nas pociągaią.